

De open ruimte heeft landbouw nodig

Landbouw speelt een belangrijke rol in het buitengebied. Om de economische rendabiliteit en het duurzaam functioneren van de sector te garanderen blijft het 'afbakenen' van het agrarisch gebied in bestemmingsplannen cruciaal. Daarnaast wordt de landbouwsector als grootste openruimtebeheerder ook geconfronteerd met uitdagingen op het vlak van water, milieu, klimaat en biodiversiteit. Drie elementen kunnen de slaagkans van toekomstige openruimteprojecten vergroten.

EEN GEBIEDSGERICHTE, GEÏNTEGREERDE AANPAK

Hoewel dat concept verre van nieuw is, wordt het met de dag relevanter. We moeten vandaag immers vaststellen dat bijna alle generieke en top-down-modellen falen omdat ze het ruimtelijk conflict op het terrein organiseren. Dit wordt nog versterkt door de 'lasagne' benadering, waarbij elk beleidsdomein zonder overleg zijn plannen uitrolt, met het agrarisch gebied vaak als enig wingewest. Dergelijke processen zijn gedoemd om vast te lopen in een jarenlange stellingenoorlog of kosten handenvol geld om

de inrichting op het terrein en het bijhorende flankerend beleid te realiseren.

Door al in de beginfase van een project samen met de lokale actoren een gebied in kaart te brengen, kunnen keuzes gemaakt worden die de inrichting beter laten aansluiten bij de realiteit op het terrein. Eerst zal een aantal vragen beantwoord moeten worden. Om welk soort landbouwbedrijven gaat het (bedrijven die inzetten op schaalvergroting, verbreding, intensivering of afbouw)? Welke niet-agrarische ontwikkelingen hebben er in het gebied plaatsgevonden, welke landbouwinfrastructuur

en afzetkanalen spelen er een belangrijke rol? Een meer integrale aanpak maakt het mogelijk om, vanuit het principe 'zuinig ruimtegebruik', doelstellingen te combineren waardoor bijkomende claims op het agrarisch gebied beperkt kunnen worden.

HET CREËREN VAN WIN-WINSITUATIES

Landbouw wordt in de ruimtelijke planning vaak stiefmoederlijk behandeld. Grotere inrichtingsprojecten op het terrein kunnen maar succesvol zijn als alle betrokken sectoren (landbouw, natuur, recreatie, ondernemers) erbij winnen. Men kiest dan bijvoorbeeld voor 'verbrede' landbouw (thuisverkoop, hoevetoerisme), maar dit positieve verhaal is jammer genoeg slechts voor een beperkt aantal bedrijven weggelegd. In een bottom-up overlegmodel zal dan ook creatiever naar een gemeenschappelijk belang voor alle partijen moeten worden gezocht. Voor landbouw kan dit door te investeren in de kwaliteit van het agrarisch gebied, door landbouwers in te schakelen in het beheer, door koppelingen te zoeken met energie, water, landschap of door instrumenten te zoeken die het agrarisch gebied beter vrijwaren tegen alerhande niet-agrarisch gebruik.

EEN DEGELIJKE INSTRUMENTENKOFFER

Om de uitvoeringsgerichtheid van ruimtelijke plannen te vergroten, is er nood aan flexibel inzetbare instrumenten. Grote inrichtingsprojecten in het buitengebied, zoals ruilverkavelingen, land- en natuurinrichting, zijn langlopende processen waarvan de budgetten reeds jaren op voorhand vastliggen. Het voorliggende decreet landinrichting biedt een ruime instrumentenkoffer, die in de toekomst ingezet kan worden voor alle soorten plannen en projecten in de open ruimte. Bij gebrek aan een echt investeringsbeleid voor het buitengebied zal het succes echter blijven afhangen van de bereidwilligheid van de initiatiefnemer om hiervan gebruik te maken en ook de nodige middelen te voorzien.

